

**И. АРАБАЕВ АТЫНДАГЫ  
КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ**

**КЫРГЫЗ БИЛИМ БЕРҮҮ АКАДЕМИЯСЫ**

Д 13.23.662 диссертациялык кеңеши

**Кол жазма укугунда**  
УДК:37.021:372.8(575.2) (043.3)

**КЫЛЫШПАЙ БАЯН САГЫНДЫК КЫЗЫ**

**ЖОЖдо БОЛОЧОК МУГАЛИМДЕРДИ МОДУЛДУК ОКУТУУ  
ТЕХНОЛОГИЯСЫН КОЛДОНУУГА ДАЯРДЫГЫН  
КАЛЫПТАНДЫРУУНУН ПЕДАГОГИКАЛЫК ШАРТТАРЫ**

13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы

Педагогика илимдеринин кандидаты  
окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациянын  
**АВТОРЕФЕРАТЫ**

**Бишкек – 2024**


Диссертациялык иш И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин педагогика кафедрасында аткарылды

- Илимий жетекчи:** **Калдыбаева Айчүрөк Токтополотовна**  
педагогика илимдеринин доктору, профессор,  
И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик  
университетинин педагогика кафедрасынын  
профессору
- Расмий оппоненттер:** **Ажибаева Айнара Жакшымбековна**  
педагогика илимдеринин доктору, доцент,  
Талас мамлекеттик университетинин Орто  
кесиптик билим берүү бөлүмүнүн директору
- Такенова Жылдыз Тунгучбаевна**, педагогика  
илимдеринин кандидаты, “Ала-Тоо” Эл аралык  
университетинин педагогика кафедрасынын  
башчысы
- Жетектөөчү мекеме:** К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик  
университетинин педагогика жана психология  
кафедрасы (720044, Бишкек ш., Ч. Айтматов  
проспекти, 27).

Диссертациялык иш 2024-жылдын 27-декабрында саат 13.00дө И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу боюнча уюштурулган Д 13.23.662 диссертациялык кеңешинин жыйынында корголот (дареги: 720026, Бишкек ш., Раззаков көчөсү, 51). Диссертацияны коргоонун онлайн трансляциясынын идентификациялык коду: <https://vc.vak.kg/b/132-iro-djs-est>.

Диссертациялык иш менен И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети (720026, Бишкек ш., И. Раззаков көчөсү, 51) жана Кыргыз билим берүү академиясынын илимий китепканаларынан (720040, Бишкек ш., Эркиндик проспекти, 25), ошондой эле Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиясынын сайтынан (<https://vak.kg/>) таанышууга болот.

Автореферат 2024-жылдын 27-ноябрында таркатылды.

Диссертациялык кеңештин окумуштуу катчысы,  
педагогика илимдеринин кандидаты, доцент  Абдыкапарова А.О.

## ИШТИН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨСҮ

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу билим берүү системасынын педагогдорду даярдоого багытталган жаңы муктаждыктары менен аныкталат. Алардын жаңы миссиясы – өз алдынча окууга жөндөмдүү, сынчыл жана чыгармачыл ой жүгүрткөн, жигердүү жарандык позицияга ээ жана кызматташтыкка даяр окуучунун инсандыгын калыптандыруу. Бул талаптар Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жана стратегиялык маанидеги: “2018-2040-жылдарга Кыргыз Республикасынын Улуттук өнүгүү стратегиясы”, “2021-2026-жылдарга Кыргыз жараны – Жарандык идентификацияны өнүктүрүү концепциясы”, ошондой эле болочок мугалимдерди даярдоону жөнгө салган: “Мугалимдин жана педагогикалык кызматкердин кесиптик стандарты (жалпы билим берүү мекемеси, башталгыч билим берүү)”, ЖОЖдордун мамлекеттик билим берүү стандарты (ГОС ВПО). документтеринде чагылдырылган.

Миссияны ийгиликтүү аткаруу үчүн мугалим бир катар билимдерди, көндүмдөрдү жана жөндөмдөрдү, технологияларды өздөштүрүүсү зарыл. Бул өзгөчө окуучулардын өз алдынча ишмердүүлүгүн уюштурууга даярдыкты, жоопкерчиликти калыптандырууну, предметтер аралык модулдарды интеграциялоону, дидактикалык ийкемдүүлүктү жана мотивациялык билим берүү чөйрөсүн түзүү жөндөмүн камтыйт.

Мындай технологиялардын арасында модулдук окутуу өзгөчө орунду ээлейт, анткени ал бүгүнкү күндүн талаптарына ылайык ийкемдүү жана жеке өзгөчөлүктөргө ылайыкталган билим берүү чөйрөсүн түзүүгө өбөлгө түзөт.

Глобалдык билим берүү деңгээлинде модулдук окутуу Финляндия, Сингапур жана Канада сыяктуу жогорку билим берүү көрсөткүчтөрүнө ээ өлкөлөрдө активдүү колдонулат.

Бул өлкөлөр заманбап чакырыктарга жооп берүү үчүн билим берүү системаларын ийгиликтүү адаптациялоону көрсөтүп, болочок мугалимдерде өз алдынча билим алууну башкаруу, сынчыл талдоо жана терең рефлексия көндүмдөрүн калыптандырууга басым жасашат.

Мындай ыкмаларды колдонуу БУУнун туруктуу өнүгүү стратегияларында белгиленген глобалдык тенденцияларга толук дал келет, анын ичинде заманбап билим берүү технологияларын өздөштүргөн педагогдорду даярдоонун зарылдыгы каралган.

КМШ өлкөлөрүнүн билим берүү системаларында мамлекеттик билим берүү стандарттарын жаңыртуу жана санариптик технологияларды кеңири колдонуу шартында модулдук окутууну өздөштүрүү маселеси барган сайын маанилүү болуп жатат.

Ошентсе да, анын актуалдуулугуна карабастан, жогорку окуу жайларындагы кесиптик-педагогикалык практика жаңы трансформация шарттарында бул технологияны колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгын калыптандырууга мүмкүндүк берүүчү педагогикалык шарттарды жана жолдорду жетиштүү деңгээлде көрсөтө албай жатат.

Демек, модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок педагогдорду ийгиликтүү даярдоого өбөлгө түзгөн педагогикалык шарттарды изилдөө, заманбап педагогикалык технологияларды өздөштүргөн жаңы формациядагы мугалимдерди даярдоо муктаждыгына, ошондой эле мамлекеттин сапаттуу билимге болгон талабына жооп берет.

Биздин изилдөөнүн негизги конструктивдүү категориялары төмөнкүлөр: “педагогикалык шарттарды калыптандыруу”, “болочок мугалимдердин модулдук технологияны колдонууга даярдыгы”, “модулдук окутуу технологиясы”.

Ата мекендик жана чет элдик, классикалык жана заманбап педагогикалык булактардын изилденип жаткан маселе боюнча талдоосу анын илимий эмгектерде ар кандай аспектилерде чагылдырылганын көрсөттү:

1. Болочок мугалимдердин даярдыгынын педагогикалык шарттары даярдык блокторуна турган бүтүндүк катары (методологиялык, методикалык, теориялык жана практикалык (В. В. Сериков, 1999, Л. М. Фридман, 1997); жакшыртылган педагогикалык билим берүү чөйрөсү катары (В. Ясвин, 2001); инновациялык чөйрө катары (Е. А. Шмелёва, 2012); эффективдүү маалыматтык-технологиялык база катары (Д. Т. Рудакова, 2012) ж.б.

2. Болочок мугалимдердин педагогикалык ишмердүүлүккө даярдыгы, билим, билгичтик жана көндүм жана психологиялык даярдыктын калыптанышы катары (узак мөөнөттүү/туруктуу, жергиликтүү/ситуативдүү даярдык) (М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович, 1976); даярдык белгилүү бир жөндөмдөрдүн катары болушу (Д. М. Узнадзе, А. Г. Асмолов, Н. Д. Левитов, 1984); мугалимдин профессиограммасы кесиптик даярдык кесиптик жана жеке сапаттардын жыйындысы катары чагылдырылган (Н. В. Кузьмина, 1967, В. А. Слостенин, 1982, А. И. Щербакова, 1980 ж.б.), окутуу-тарбиялоо процессин долбоорлоого, окуучуларды билим алуу процессине, коммуникацияларга тартууга, кесиптик сапаттарды диагностикалоо жана жакшыртууга багытталган педагогикалык ишмердүүлүктүн ар кандай компоненттери бөлүнүп көрсөтүлгөн; бүтүндүк педагогикалык процесс үчүн даярдык (А. И. Мищенко, 1989); даярдык катары өз ара аракеттенген компоненттердин биримдиги (Р. Д. Санжаева, 1997) ж. б.

3. Даярдык кесиптик жана жеке компетенциянын түрлөрүнүн калыптанышы катары (И. А. Зимняя, 2008, М. Н. Карпова, 2011, Ю. Г. Татур, 2004, С. А. Трифонова, 2011, А. В. Хуторской, 2008); даярдык кесиптик жана жеке компетенциянын ар кандай түрлөрүнүн калыптанышы катары (И. А. Зимняя, 2008, М. Н. Карпова, 2011, Ю. Г. Татур, 2004, С. А. Трифонова, 2011, А. В. Хуторской, 2008); даярдык педагогикалык процесстин компоненттерин сапаттуу ишке ашырууну эске алуу менен сабакты профессионалдык уюштуруу жана өткөрүү жөндөмү катары: сабактын структурасын түшүнүү, максат коюу, сабактын мазмунун пландаштыруу, окутуу методдорун жана технологияларын колдонуу көндүмдөрү, пландаштыруу жана баалоо (И. Б. Бекбоев, А. Алимбеков, 2011); даярдык кесиптик жана жеке компетенциянын калыптанышы катары (Н. К. Дюшеева, 2009) ж.б.

4. Модулдук окутуу технологиясы белгиленген бүтүндүк жана аяктаган максаты бар бөлүк катары (С. Я. Батышев, 1997; П. И. Третьяков, И. Б. Сенковский, 1977; П. А. Юцявичене, 1989; М. А. Чошанов, 1996); модулдук окутуу педагогикалык жогорку окуу жайында математик студенттерин методикалык даярдоодо колдонулган каражат катары (Дж. У. Байсалов, 1998).

Педагогикалык технологияларды долбоорлоонун жана ишке ашыруунун айрым маселелери Казакстанда жана Кыргызстанда төмөнкүдөй көйгөйлөрдүн алкагында изилденген: М. М. Жанпеисова модулдук технологияны окутуунун каражаты катары изилдеген; К. Жаксылыкова, М. Р. Ковжасарова, Н. Н. Нурмухамедов, Г. Д. Аульбекова казакстандык модулдук окутуу тажрыйбасын жана анын окуу процессин технологиялаштыруудагы ролун изилдеген; Э. Д. Жандаусова студенттердин дене тарбиясында модулдук окутуунун ыкмаларын жана каражаттарын ачып берген, Е. А. Туяков ЖОЖдо математика курсун окутуунун модулдук-рейтингдик технологиясынын ыкмаларын жана каражаттарын изилдеген, Ж.К. Далабаев тарабынан модулдук билим берүү технологияларынын негизинде жумушчу кадрлардын квалификациясын жогорулатуу маселеси изилденген.

Кыргыз Республикасында бул проблемага Ж. У. Байсаловдун «Научно-методические основы создания и использования модульного обучения в методической подготовке студентов-математиков в педвузе», Н. А. Ахметованын «Модульно-рейтинговая технология: научный подход» аттуу докторлук, Г. И. Ажыманбетованын «Дидактические основы дистанционного обучения в вузах Кыргызской Республики» аттуу кандидаттык диссертациялары арналган.

Жогоруда аталган илимий эмгектерде болочок мугалимдерди даярдоо жана алардын даярдыгын калыптандыруу маселеси боюнча ар тараптуу изилдөө тажрыйбасы сунушталат, бирок ошол эле учурда азыркы билим берүү системасынын трансформациялоо шарттарында, окутуу технологияларын, анын ичинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга мугалимдердин даярдыгын калыптандыруу маселеси теориялык жана практикалык жактан жетиштүү деңгээлде иштелип чыкканы жок экени белгилениши керек.

Демек, тандалган теманын актуалдуулугу төмөнкүлөр арасында келип чыккан **карама-каршылыктарга** негизделген:

– окутууну индивидуалдаштырууга болгон талаптардын өсүшү жана педагогдорду даярдоонун массалык көз караштагы салттуу формалары ортосундагы;

– билим берүү процессинин натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн модулдук технологияны колдонуу зарылдыгы жана болочок мугалимдерди даярдоодо анын колдонулушунун теориялык жактан аз түшүнүлүшү ортосундагы.

Аталган каршылыктар жаңы илимий-педагогикалык негиздерди кайрадан түшүнүүгө муктаждыкты билдирет, ал эми алардын мазмуну

болочок мугалимдердин модулдук технологияны колдонууга даярдыгын калыптандыруунун негиздерин кайрадан ойлонуу менен байланыштуу.

Педагогикалык илимде бул маселени жетишсиз иштеп чыгуусу жана актуалдуулугу **“ЖОЖдо болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттары”** аттуу изилдөө темасын тандоону шарттады.

**Диссертациянын темасынын ири илимий программалар (долбоорлор) жана негизги илимий-изилдөө иштери менен болгон байланышы.** Диссертациялык иштин темасы И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин педагогика кафедрасынын илимий-изилдөө иштеринин тематикалык планына киргизилди.

**Изилдөөнүн максаты:** жогорку окуу жайында болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун илимий-педагогикалык негиздемеси, ушул процесстин натыйжалуулугун камсыз кылган педагогикалык шарттарды аныктоо жана иштеп чыгуу.

**Изилдөөнүн милдеттери:**

1. Жогорку окуу жайында болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун илимий-педагогикалык негиздерин, азыркы абалын жана багыттарын аныктоо.

2. Болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгынын мазмунун жана маанисин аныктоо.

3. Болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттарын иштеп чыгуу жана аларды эксперименттик иштердин процесси аркылуу натыйжалуулугун далилдөө.

**Алынган натыйжалардын илимий жаңылыгы:**

1. Жогорку окуу жайында болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун илимий-педагогикалык негиздери аныкталды, тактап айтканда: изилдөөчүлөрдүн бул маселе боюнча илимий-педагогикалык эрежелери негизделди, болочок мугалимдердин модулдук технологияны колдонууга даярдыгын калыптандыруудагы негизги теориялар жана багыттар аныкталды.

2. Болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгынын мазмуну жана мааниси такталып, ал кесиптик, жеке жана иш-аракеттик компетенцияларды калыптандырууга негизделген, бул компетенциялар технологияны билим берүү процессине ийгиликтүү киргизүүнү камсыз кылат жана анын компоненттеринин интеграциясынан мүнөздөлөт: мотивациялык-баалуулук, таанып-билүү, операционалдык-иш-аракеттик.

3. Болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттары иштелип чыккан, бул шарттар жогорку окуу жайында аталган процесстин натыйжалуулугун камсыз кылат жана даярдыкты калыптандыруу моделинде чагылдырылып, эксперименттик иш-аракеттердин процесси аркылуу алардын натыйжалуулугу далилденген.

**Алынган натыйжалардын практикалык мааниси:** болочок мугалимдер үчүн модулдук технологияны педагогикалык практикада колдонууга арналган методикалык көрсөтмөлөр; болочок мугалимдер үчүн модулдук окутууну ишке ашырууга арналган технологиялык карталар (сабактардын конспекттери) иштелип чыккан.

**Диссертациянын коргоого коюлуучу негизги жоболору:**

1. Болочок мугалимдердин модулдук технологияны колдонууга даярдыгын калыптандыруу педагогика тармагындагы илимий-педагогикалык негиздерге, билим берүү тармагындагы нормативдик-укуктук булактарга, ошондой эле: модулдук окутуу технологиясы, иш-аракеттик, инсанга багытталган, индивидуалдаштырылган жана синергетикалык изилдөөлөргө негизделген. Модулдук окутуу технологиясынын илимий концепциясы: ассоциативдүү-рефлексиялык жана бихевиористтик.

2. Модулдук окутуу технологиясынын структурасы, анын ичинде максаттуу багыттар жана негизги принциптер, модулдардын мазмунун долбоорлоо, окуу модулдарын жана аларга ылайыктуу дидактикалык материалдарды куруу, окутуунун формалары жана методдору, көзөмөлдөө жана баалоо системасы, педагогикалык рефлексияны уюштуруу.

3. Жогорку окуу жайларында болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдоонун педагогикалык шарттары төмөнкүлөрдү камтыйт: болочок мугалимдердин окуу ишмердүүлүгүн педагогикалык рефлексиянын негизинде уюштуруу; педагогиканын айрым бөлүмдөрүн модулдук ыкманын өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен структуралоо. Мында окуу модулдарын түзүүнүн максаттык багыты, негизги принциптери, дидактикалык материалдары, контролдоо жана баалоо системалары камтылат; билим берүү процессин болочок мугалимдердин кесиптик-педагогикалык ишмердүүлүккө практикалык даярдыгын жекече уюштуруу жана чакан топтордо өз ара аракеттенүүнү уюштуруу аркылуу ишке ашыруу.

**Изденүүчүнүн жеке салымы** болочок мугалимдердин билим берүү процессинде модулдук технологияны колдонууга даярдыгынын критерийлерин жана көрсөткүчтөрүн аныктоодо, түзүмүн жана мазмунун аныктоодо, ошондой эле аны калыптандыруунун натыйжалуулугун камсыз кылуучу педагогикалык шарттарды иштеп чыгууда турат.

**Изилдөөнүн натыйжаларынын апробацияланышы жана тастыкталышы.** Эксперименталдык иштин жүрүшүндө, окутуучулардын жылдык илимий-практикалык конференцияларында доклад жасоо аркылуу ишке ашырылды. Негизги жыйынтыктар жана практикалык сунуштар изилдөө жүргүзүлгөн кафедранын жыйындарында, Эл аралык, республикалык жана аймактык илимий-практикалык конференцияларда: “Современное дошкольное образование: трансформация, векторы развития” (Алматы, 2021), “Актуальные научные исследования в современном мире” (Алматы, 2021), “Дуальные модели подготовки будущих педагогических кадров в международном образовательном пространстве: проблемы, решения и перспективы” (Алматы, 2022), “Система внедрения дидактических

инноваций в образовательный процесс ВСУЗ”, “Система внедрения дидактических инноваций в образовательный процесс ВСУЗов в контексте научной школы профессора Ш. Таубаевой в условиях нового Казахстана” (Алматы, 2022), “Тенденции устойчивого развития образования в условиях глобализации” (Новосибирск, 2023) талкууланды.

**Диссертациялык изилдөөлөрдүн натыйжаларынын басылмаларда чагылдырылышы:** изилдөөнүн негизги жыйынтыктарынын негизинде 11 макала, анын ичинде РИНЦ системасында 4 макала жарык көрдү.

**Диссертациянын түзүлүшү жана көлөмү.** Диссертация кириш сөздөн, үч бөлүмдөн, корутундудан, маалымдама тизмесинен, тиркемеден турат; 10 таблицадан жана 5 сүрөттөн турат. Колдонулган адабияттардын тизмеси 229 булактарды камтыйт, диссертациянын жалпы көлөмү – 176 бет.

## **ДИССЕРТАЦИЯНЫН НЕГИЗГИ МАЗМУНУ**

**Киришүү** теманын актуалдуулугун, проблеманы иштеп чыгуу даражасын, изилдөөнүн максатын жана милдеттерин негиздейт, изилдөөнүн карама-каршылыктарын мүнөздөйт, коргоого коюлган жоболорду иштеп чыгат, илимий жаңылыкты, изилдөөнүн теориялык жана практикалык маанисин негиздейт.

**“Болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун теоретикалык аспектери” аттуу биринчи бапта** биринчи милдеттин чечилиши көрсөтүлгөн: педагогика тармагындагы эмгектерди, билим берүү тармагындагы нормативдик-укуктук булактарды, педагогикалык теорияларды жана методологиялык мамилелерди талдоонун негизинде төмөнкүлөр аныкталды: модулдук окутуу технологиясы, иш-аракеттик, инсанга багытталган, индивидуалдаштырылган жана синергетикалык жакындоолордун топтомдору, ошондой эле жогорку окуу жайында болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун учурдагы абалы жана багыттары.

Педагогикалык адабиятты талдоо көрсөткөндөй, модулдук окутуу теориясынын башатында отандык дидактикада П. Юцявичене жана Т. Шамова турган, алардын теориясынын мазмуну бардык окутуу процесинин багытын аныктаган изденүүчүлүк жана изилдөөчүлүк баштамаларды поэтаптуу күчөтүү идеясында турган.

Модулдук окутуу технологиясын ишке ашыруудагы маанилүү өзгөчөлүк – билим алуучулар дагы эле көйгөйлүү тапшырмаларды өз алдынча чечүүгө жөндөмдүү эместиги, бирок мугалимдин фасилитациясы менен изилдөө жана көйгөйлөрдү чечүү ыкмалары көрсөтүлөт, тапшырмаларды чечүү процесси координацияланып, көйгөйлөрдү чечүү кадамдары пландалып, жооп издөөгө көмөктөшүүчү көйгөйлүү кырдаалдар түзүлөт.

Мунун жыйынтыгында, билим алуучулар тапшырмаларды чечүү ыкмаларын түшүнүү, пландаштыруу жана чечимдерди тандоо боюнча өз



алдынча иш алып барышат, бул болсо терең, туруктуу жана натыйжалуу билимдерди формалаштырууга алып келет.

Модулдук окутуу ата мекендик жана чет элдик изилдөөчүлөр тарабынан кылдат изилденген маанилүү педагогикалык көрүнүш. “Модулдук окутуу” түшүнүгү 1980-жылдары модулдук окутуунун рейтингдик технологиясына байланыштуу деталдуу түрдө каралган. Изилдөөнүн катышуучуларынын арасында Н. В. Антропова, В. М. Монахтар, Н. Л. Портнов жана башка илимпоздорду бөлүп көрсө болот. Ошол эле учурда модулдук технологиянын теориялык аспектилери боюнча изилдөөлөр жүргүзүлүп, ага Ю. К. Бабанский, Г. К. Селевко жана башкалар катышкан.

1990-жылдары инновациялык педагогика жаатындагы изилдөөлөр бириккен эки процесстин жыйындысына басым жасады: интегративдик-модулдук окутуу мугалимдердин кесиптик ишмердүүлүгүн жогорулатуунун жана окуучулардын когнитивдик кызыгуусун активдештирүүнүн натыйжалуу куралы катары. Бул маселелер менен Б. И. Загвязинский, Н. В. Кузьмина, М. Н. Скаткин жана башкалар алектенишкен. Интегративдик-модулдук окутуунун потенциалы окуучулардын көндүмдөрүн жана көндүмдөрүн калыптандырууда окуучунун ишмердүүлүгүнө проекцияда карала баштады, Бул В. С. Ледневдун, П. И. Пидкасистый жана башкалардын эмгектеринде чагылдырылган.

2000-жылдары ааламдашуу дүйнөнүн билим берүү системасынын жаңы баскычка өтүшүнө өбөлгө түзөт, ал жаңы мазмун, жаңы мамилелер, жаңы мамилелер жана жаңы жүрүм-турум менен мүнөздөлөт, б.а. “өмүр бою билим берүүнүн” ордуна “өмүр бою билим алуу” келет, ББК конструкциясынын ордуна компетенттүүлүк жана компетенттүүлүк келет, МКТ, ЭББР (электрондук билим берүү ресурстары) сыяктуу жаңы дидактикалык каражаттар пайда болот.

2010-2020-жылдары XXI кылымдын педагогдору билим берүүнүн, анын ичинде мектептин мазмунунун жаңы парадигмасын жайгаштырышат, ал дүйнө жүзү боюнча талап кылынган компетенттүүлүктүн жаңы типологиясы менен мүнөздөлөт – универсалдуу/негизги/метапредметтер, аларды калыптандыруу заманбап билим берүү технологияларын колдонууда натыйжалуу, жекелештирүүгө, дифференциациялоого, окутууну жекелештирүүгө басым жасалат.

А. М. Галочкин, Л. А. Гвоздева, Т. Н. Литвинова жана алардын кесиптештери сыяктуу изилдөөчүлөр интегративдик-модулдук окутуунун инсандык-чыгармачылык табиятын, ошондой эле анын мектептеги дисциплиналарды окутууга дифференциалдуу мамиле кылуудагы ролун изилдешкен. Мындан тышкары, окуучулардын когнитивдик активдүүлүгүн стимулдаштыруу үчүн ушул интегративдик-модулдук окутуунун мүмкүнчүлүктөрүн пайдалануу менен педагогдорду кесиптик даярдоо маселелерине олуттуу көңүл бурулду. Бул аспектер С. И. Архангельский, В. П. Беспалько, И. Я. Зимняя, В. А. Сластенин ж. б. эмгектеринде каралган.

Модулдук окутууну талдоо 1.1-таблицада келтирилген мүнөздөмөлөрдү аныктоого мүмкүндүк берди.

Ошентип, модулдук окутуу технологиясы – бул окуу процессин уюштуруу, анда билим берүү программасынын мазмуну модулдарга бөлүнөт, алардын ар бири бүтүндүгү, логикасы жана толуктугу бар, мугалимдин өздөштүрүүсүн координациялоо жана көзөмөлдөө менен коштолгон жана окуучулар дүйнөсүнүн илимий картинасын калыптандырууга багытталган.

**1.1-таблица – Модулдук окутуунун типологиясы**

<b>Модулдук окутуунун типологиясы</b>			
<b>“Билимдүү” мамиленин негизинде</b>			<b>Компетенттүүлүккө негизделген мамиле</b>
<b>Блоктук окутуу</b>	<b>Модулдук-рейтингдик окутуу</b>	<b>Проблемалык модулдук окутуу</b>	<b>Модулдук окутуу технологиясы</b>
<b>Билимди, билгичтикти, көндүмдү калыптандыруу</b>			<b>Компетенцияларды түзүү</b>
1. Структурасы жана бүтүндүгү. Материал логикалык блокторго бөлүнөт, алар толук түзүлүшкө ээ. Ар бир блок белгилүү бир маалыматты камтыйт же конкреттүү маселени чечет.	1. Студенттердин өз алдынчалыгы. Модулдук-рейтингдик окутуу ар бир модуль окуучулар өз алдынча, өз темптери менен үйрөнүү үчүн иштелип чыккан деп болжолдойт. (блоктук окутууда автономияга басым начарыраак; көбүнчө окутуу тарбиячынын жетекчилиги астында өтөт).	1. Окутуунун көйгөйлүү мүнөзү: – Ар бир модуль чечимдерди Активдүү издөөнү талап кылган көйгөйлүү кырдаалдардын айланасында курулат. – Окуучулар маселени өз алдынча иштеп чыгышат, теориялык аспектилерин изилдешет жана аны чечүүнүн жолдорун табышат.	1. Системалуулук жана структуралуулук: 1) модулдун аталышы; 2) интеграциялоочу дидактикалык максат; 3) максаттуу студенттик иш-аракеттер планы; 4) маалымат банкы: а) кирүү көзөмөлү; б) жаңы материалды түшүндүрүү (же мурда үйрөнгөн материалды кайталоо); в) жаңы (мурда изилденген) материалды бекемдөө; 5) чыгууну контролдоо.  Чыныгы турмуштук кырдаалдар үчүн зарыл болгон компетенцияларды калыптандыруу максаттары менен модулдук окутуу принциптерин бириктирет
2. Терең изилдөө. Бир темага же маселеге көңүл бурууга мүмкүндүк берет, бул материалды тереңирээк сиңирүүгө жардам берет. Блоктор ырааттуу түрдө изилденет, көбүнчө башка темаларга минималдуу өтүү	2. Мазмунду тандоодо ийкемдүүлүк. Студенттер так белгиленген ырааттуулукту сактабастан, алардын максаттарына же кызыкчылыктарына дал келген модулдарды тандай алышат. (блоктук окутуу	2. Окуу материалы логикалык жактан толук модулдарга бөлүнөт. Ар бир модуль төмөнкүлөрдү камтыйт: – Окуу максаттары; – Окуу мазмуну; – Усулдук сунуштамалар; – Контролдук тапшырмалар (тесттер, кейстер).	2. Окуу материалы предметтер аралык тематикалык модулдарда (тил жана окуу, мен жана дүйнө, яхталар жана музыка) тизилген. Модуль окуу бирдиги катары. Окуу процесси модулдар түрүндө структураланат, ага төмөнкүлөр кирет: Күтүлгөн компетенциялардын сүрөттөлүшү. Теориялык материал. Практикалык тапшырмалар. Өзүн-өзү текшерүү жана жыйынтыктоочу контролдоо үчүн

<p>менен. КТПНЫН (календардык-тематикалык пландоого) Шайкештиги</p>	<p>көбүнчө белгиленген программага багытталат).</p>		<p>тапшырмалар. Комплекстүү окутуу ыкмасы Ар бир модуль ар кандай предметтерден билимди, көндүмдөрдү жана көндүмдөрдү бириктирет. Окуу тапшырмалары дисциплиналар аралык мамилени талап кылган реалдуу тапшырмаларды моделдейт. Окутууну жекелештирүү Практикалык багытталган окутуу: модулдардын алкагындагы тапшырмалар практикалык маселелерди жана кейстерди чечүүгө багытталган.</p>
<p>3. Ийкемдүүлүк. Окуу процесси окуучулардын жеке муктаждыктарын а ылайыкташтырылышы мүмкүн. Блокторду ар кандай тартипте изилдөөгө болот (эгер алар бири-бирине көз каранды болбосо).</p>	<p>3. Модулдардын так түзүмү. Модуль бир нече компоненттерден турат: максаты, мазмуну, методикалык көрсөтмөлөрү, өзүн-өзү текшерүү милдеттери, жыйынтыктоочу баалоо. (блоктук окутуудагы блок көбүнчө логикалык жактан толук темалар топтому болуп саналат, бирок көзкарандысыз элементтерди камтыбашы мүмкүн).</p>	<p>3. Когнитивдик иш-аракеттерди активдештирүү. Катышууга түрткү берет: талдоо, гипотеза жасоо, маалымат издөө, эксперимент жүргүзүү</p>	<p>3. Компетенттүүлүк ыкмасынын негизинде модулдук окутуу технологиясынын этаптары: Жетиштүү модулдун максаттарын аныктоо (ой жүгүртүү процессинин 6 деңгээлине проекцияда). Билим берүүнүн натыйжаларын мамлекеттик билим берүү стандартына (мектептик билим берүүнүн мамлекеттик стандартына) ылайык тандоо. □ Баалоо критерийлери жана методдору аныкталат. Долбоорлоо жана көйгөйлүү тапшырмалар аркылуу) ишке ашырылат. Дын камтыган модулдун структурасы түзүлөт: Теориялык материал. Практикалык тапшырмалар. Өз алдынча иштер жана долбоорлор. Контролдук тапшырмалар.</p>
<p>4. Окуучулардын активдүү катышуусу. Көбүнчө блоктун ичиндеги билимди бекемдөө үчүн долбоордук же практикалык иш-чаралар колдонулат. Студенттер</p>	<p>4. Жекелештирилген окутууда колдонуу. Модулдук окутуу жеке тийүү үчүн идеалдуу: ар кандай окуучулар Фитнес деңгээлине жараша ар кандай модулдар менен иштей алышат. (блоктук окутууда индивидуалдаштыруу</p>	<p>4. Көндүмдөрдү, көндүмдөрдү, жөндөмдөрдү максаттуу калыптандыруу. – Негизги милдет-теориялык материалды өздөштүрүү гана эмес, ошондой эле реалдуу көйгөйлөрдү чечүү үчүн зарыл</p>	<p>4. Практикалык көндүмдөрдү, көндүмдөрдү, иш-аракеттерди калыптандыруу. Окуу процессин жеке муктаждыктарга ылайыкташтыруу мүмкүнчүлүгү. Чыныгы практикага багытталган маселелерди чечүүгө даярдануу .</p>

<p>көйгөйлөрдү чечүүгө, талкууларга, эксперименттерге жана башка иш-чараларга тартылышат.</p>	<p>у анча байкалбайт, анткени бардык окуучулар адатта блоктордон бир убакта өтүшөт).</p>	<p>болгон практикалык көндүмдөрдү калыптандыруу. – Модулдар билимди ар кандай кырдаалда колдонууга багытталган.</p>	
<p>5. Билимди максаттуу өздөштүрүү. Ар бир блок, адатта, кандай билимди жана көндүмдөрдү өздөштүрүү керектигин аныктаган так максаттарга ээ. Этаптуу баалоо көп колдонулат (Ар бир блок аяктагандан кийин).</p>	<p>5. Негиз – конкреттүү билимдерди, көндүмдөрдү калыптандыруу. (блоктук окутууда теманын мазмунун үйрөнүүгө басым жасалат).</p>	<p>5. Окутууну жекелештирүү: – Окуучулар өз темптери менен иштешет, Эгер уруксат берилсе, модулдарды изилдөө ырааттуулугун тандашат. – Ар бир студенттин жеке иш стили сакталат.</p>	<p>5. Окууну жекелештирүү. Дисциплиналар аралык көндүмдөрдү калыптандыруу үчүн ар кандай тармактардан билимди интеграциялоо. Активдүү методдор: долбоордук иш-чаралар, кейс-методдор, ишкердик оюндар, дискуссиялар, проблемалык ыкма.</p>
<p>6. Теория менен практиканын интеграциясы. Блоктун алкагында теориялык дарстар, семинарлар, практикалык сабактар, лабораториялык иштер айкалыштырылышы мүмкүн.</p>	<p>6. Технологияны артыкчылыктуу колдонуу. Модулдук окутуу көбүнчө электрондук билим берүү ресурстарын колдонуу менен ишке ашырылат (блоктук окутуу көбүнчө салттуу бетме-бет же аралаш формада жүргүзүлөт).</p>	<p>6. Заманбап технологияларды колдонуу. Көйгөйлүү жагдайларды түзүү жана чечүү үчүн интерактивдүү Тапшырмалар көп колдонулат</p>	<p>6. Билим берүү технологияларын колдонуу, аларды ишке ашыруу ой жүгүртүү процессинин б деңгээлине багытталган: 1) Билим (системалаштыруу, аныктоо, сүрөттөө, тизмектөө, атоо, иреттөө, шилтеме берүү, айтуу, кайталоо, кайталоо, көрсөтүү) 2) түшүнүү (байланыштыруу, салыштыруу, чечмелөө, айырмалоо, таануу, талкуулоо, түшүндүрүү, билдирүү, жалпылоо, аныктоо, иллюстрациялоо, көрсөтүү, өз сөзү менен баяндоо, болжолдоо, таануу) 3) колдонуу (колдонуу, баалоо, эсептөө, өзгөртүү, тандоо, эсептөө, көрсөтүү, ачуу, сахналаштыруу, изилдөө, эксперимент жүргүзүү, издөө, иллюстрациялоо, чечмелөө, иш жүзүндө колдонуу, пландаштыруу, чечүү) 4) талдоо (талдоо, баалоо, системалаштыруу, бөлүү, эсептөө, классификациялоо, байланыштыруу, салыштыруу,</p>

			<p>сындап, талкуулап)</p> <p>5) синтез (талашуу, уюштуруу, чогултуу, классификациялоо, топтоо, түзүү, түзүү, түзүү, долбоорлоо, иштеп чыгуу, иштеп чыгуу, орнотуу, түшүндүрүү, формулировкалоо)</p> <p>6) баалоо (баалоо, белгилөө, талашуу, баалоо, баа берүү мааниси, тандоо, салыштыруу, тыянак чыгаруу, карама-каршы коюу, ынандыруу, сыңдоо, чечим кабыл алуу, коргоо, болжолдоо)</p>
<p>. 7. Убакытты үнөмдөө. Бул ыкма изилдөө процессин узартуудан алыс болуп, күч-аракетти бир темага топтоого жардам берет. Айрыкча кыска мөөнөттүү курстарга жана тренингдерге тиешелүү</p>	<p>7. Контролдоо деңгээли жана аралык аттестация. Бирдикти окутууда билимди текшерүү көбүнчө бүтүндөй бирдикти эмес, модулдун ар бир мини компонентин аяктагандан кийин жүргүзүлөт. (блоктук окутууда контролдоо жана баалоо, адатта, блокут үйрөнүүнүн акыркы баскычына багытталат).</p>	<p>7. Этап жана кадам.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Ар бир модуль этаптарга бөлүнөт:</li> <li>– Проблеманы билдирүү;</li> <li>– Теориялык материалды өздөштүрүү;</li> <li>– Проблеманы чечүү;</li> <li>– Рефлексия жана алынган натыйжаларды баалоо.</li> </ul>	<p>7. Иштин топтук формасы. Ар бир этапта Рефлексия жана баалоо окуучуларга окуусун тууралоого жардам берет. Билимдин колдонмо маанисин түшүнүү жана анын аракеттеринин натыйжаларын көрө билүү. Модулдардын так структурасы, окуу процесси уюшкандыкта жана натыйжалуу болот. Темаларды кайталоодон же материалдарды керексиз кайталоодон качат</p>
<p>8. Модератор, кеңешчи.</p>	<p>8. Модератор, кеңешчи.</p>	<p>8. Модератор, кеңешчи.</p>	<p>8. Мугалимдин ролу: насаатчы, кеңешчи, фасилитатор, тарбиячы</p>
<p>9. Ар бир блоку аяктоо боюнча баалоо. Аралык аттестация ар бир блок аяктагандан кийин жүргүзүлөт. Бул окуу процессин жакшыраак көзөмөлдөөгө мүмкүндүк берет.</p>	<p>. 9. Рейтингдик баалоо-окуучунун окуудагы жетишкендиктери чейрек ичинде ар кандай иш-чаралар үчүн упай топтоонун негизинде бааланат. Упайлар программанын ийгилигинин деңгээлин аныктаган жыйынтыктоочу рейтингге кошулат</p>	<p>9. Проблемаларды чечүүнүн негизинде баалоо.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Модулду өздөштүрүүнүн ийгилиги тесттер же контролдоо менен гана эмес, сунушталган көйгөйлөрдү чечүүнүн сапаты менен да бааланат.</li> <li>– Чыгармачылык жана ар кандай чечүү ыкмаларын колдонуу кубатталат.</li> </ul>	<p>9. Командалык көндүмдөрдү жана кызматташууну баалоо. Өзүн сыйлоо. Баалоо жеке, топтук, ар бир катышуучунун ишке кошкон салымына жараша болот. Долбоорду биргелешип баалоо, топтук талкуулардагы активдүүлүк. Көзөмөлдөө жана модулунун алкагында окуучунун бардык натыйжаларын системалаштыруу. Окуучу өзүнүн ийгиликтерин жана прогрессин көрсөткөн бардык иштерди, долбоорлорду, отчетторду, ой жүгүртүүлөрдү жана башка материалдарды чогултат. Формативдик жана суммативдик</p>

Болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруудагы методологиялык негизи: ишмердик, инсанга багытталган, индивидуалдаштырылган жана синергетикалык ыкмалар түздү. Модулдук ыкманын технологиясын ишке ашыруу процессинде көрсөтүлгөн ыкмалардын ар бири окутуунун өзүнчө аспектилерин күчөтөт: ишмердик окуучулар менен окуу процессин уюштуруунун практикалык-багытталгандыгына, инсандык-кызыкчылыктарга жана мотивацияларга, индивидуалдаштырылгандыкы – окуучулардын жекече – психологиялык жана физиологиялык өзгөчөлүктөрүнө, ал эми синергетикалык-системалуу өз ара аракеттенүүгө жана билимди интеграциялоого басым жасайт. Бул ыкмалар биргелешип көп деңгээлдүү жана натыйжалуу билим берүү тутумун түзөт. Жогорудагы ыкмалардын маңызын сүрөттөө максатында. алардын модулдук окутуу технологиясын проекциясын 1.2-сүрөттө көрсөтөбүз.



### 1.1-сүрөт. Модулдук окутуу технологиясына методологиялык ыкмалардын проекциясы.

ЖОЖдордо болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун учурдагы абалы жана багыттары учурдагы көйгөйлөр, жетишкендиктер, тенденциялар жана перспективалар көз карашынан каралып, изилденди. ЖКББ МББС, силлабустардын, болочок мугалимдердин педагогикалык практикасынын күндөлүктөрүнүн анализи, болочок мугалимдердин ишмердүүлүгүн педагогикалык практика процессинде байкоо жүргүзүү, сурамжылоолордун жана анкеталардын маалыматтары, окутуучулар менен интервьюлар, болочок мугалимдер болочок мугалимдерди даярдоонун күчтүү жана алсыз жактарын аныктоого, ошондой эле болочок өнүгүүнүн векторлорун белгилөөгө жардам беришти:

– жалпы билим берүү уюмдарында окуу предметтерин интеграциялоо модулдук окутуу технологиясына кызыгуунун өсүшүнө басым жасайт (мисалы: башталгыч класстар үчүн “Мен жана дүйнө” предмети (1-4) – бул адамдын ишмердүүлүгүнүн ар кандай түрлөрүн жана коомдук мамилелердин системасын чагылдырган табигый илимий билимдер менен билимдердин ортосундагы байланышты ачып берүүчү, алардын өз ара байланышында чындыктын айрым тараптарын таанып-билүүнү камсыз кылуучу жана жаратылышты, коомду жана адамды бүтүндөй кабылдоону калыптандыруучу интеграцияланган курс (Мекен таануу, жашоо тиричилиги, этика);

– ар кандай технологияларды өздөштүрүү боюнча болочок педагогдорду окутууда фрагменттүүлүк (мисалы: ЖОЖдук программалар заманбап билим берүү технологиялары боюнча тематикаларды камтыйт, бирок “модулдук окутуу технологиясы” болочок мугалимдердин болочок кесиптик ишмердүүлүк процессинде аны колдонуу Көндүмү калыптанышы үчүн жетиштүү түрдө сүрөттөлбөйт), б. а. модулдук окутуу технологиясы системалык практика катары эмес, негизинен кошумча методика катары киргизилет;

– синергетикалык методологиялык ыкмалардын жыйындысына негизделген модулдук окутуу технологиясы боюнча даярдоонун бирдиктүү стандартынын жоктугу анын интерпретациясында ар кандай түшүнүктөрдү жаратат (мисалы: мектепте практикаланбаган ЖОЖдо окутуунун модулдук-рейтингдик системасы менен ассоциация; билим парадигмасына негизделген проблемалуу, блоктук жана башка вариативдик түрлөрү менен ассоциация);

– мүмкүнчүлүгүнө карабастан модулдук окутуу технологиясында санариптик технологияларды чектелген колдонуу мисалы: студенттер көбүнчө модулдук окутуу үчүн билим берүү платформаларын жана куралдарын колдонуу тажрыйбасынын жоктугуна туш болушат);

– методикалык камсыздоо маселелери (окуу программалары көбүнчө модулдук мамиле менен байланышкан өзгөчө көндүмдөрдү калыптандыруу үчүн жетиштүү ылайыкташтырылган эмес, модулдук дизайнды практикалык өздөштүрүүгө багытталган ресурстар жетишсиз);

– мектептин реалдуу шарттарында модулдук окутуу технологиясын ишке ашырууга начар практикалык багыт алган (мисалы: модулдук окутуу жөнүндө теориялык билим менен аларды практикада колдоно билүүнүн ортосунда ажырым, ошондой эле предметтер аралык байланыштарды түзүү үчүн ОУКТУН предметтер боюнча мазмуну, темаларды модулдарга тандоо, предметтик стандарт, окуу программасы, календардык-тематикалык план сыяктуу документтерди начар түшүнүү ортосунда олуттуу ажырым бар).

Даярдыкты калыптандыруу багыттары: педагогдорду даярдоо программаларына модулдук окутуу технологиясын интеграциялоо; ЖОЖдо болочок мугалимдерди өздөрүн үлгү жана модель катары окутууда модулдук окутуу технологиясын колдонуу (мисалы, “педагогика+психология+МКТ” дисциплинасын изилдөөдө ж.б.); электрондук модулдарды түзүү үчүн заманбап платформалар (тш) жана инструменттер менен иштөөгө окутуу;

даярдоо процессине дистанттык курстар жана виртуалдык тренажерлор; модулдук окутууну педагогикалык практикага киргизүү, бул аны мектеп чөйрөсүндө колдонуу көндүмдөрүн иштеп чыгууга мүмкүндүк берет; болочок мугалимдерди модулдук окутуунун натыйжалуулугун изилдөөгө тартуу; ЖОЖдордун окутуучуларынын жана мектептердин мугалимдеринин квалификациясын жогорулатуу.

Ошентип, болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруу методикалык базаны өнүктүрүүнү, ошондой эле практикалык жана санариптик даярдоону күчөтүүнү камтыган комплекстүү мамилени талап кылат.

**“Изилдөөнүн материалдары жана методдору”** деп аталган экинчи бапта илимий изилдөөнүн методдору жана модулдук окутуу технологиясын колдонууга көмөктөшкөн материалдар, болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттары, ошондой эле студенттердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгынын структуралык модели чагылдырылган.

**Изилдөөнүн объекти:** педагогикалык окуу жайда мугалимдерин кесиптик-педагогикалык даярдыгы. **Изилдөөнүн предмети:** билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгын калыптандыруу процесси.

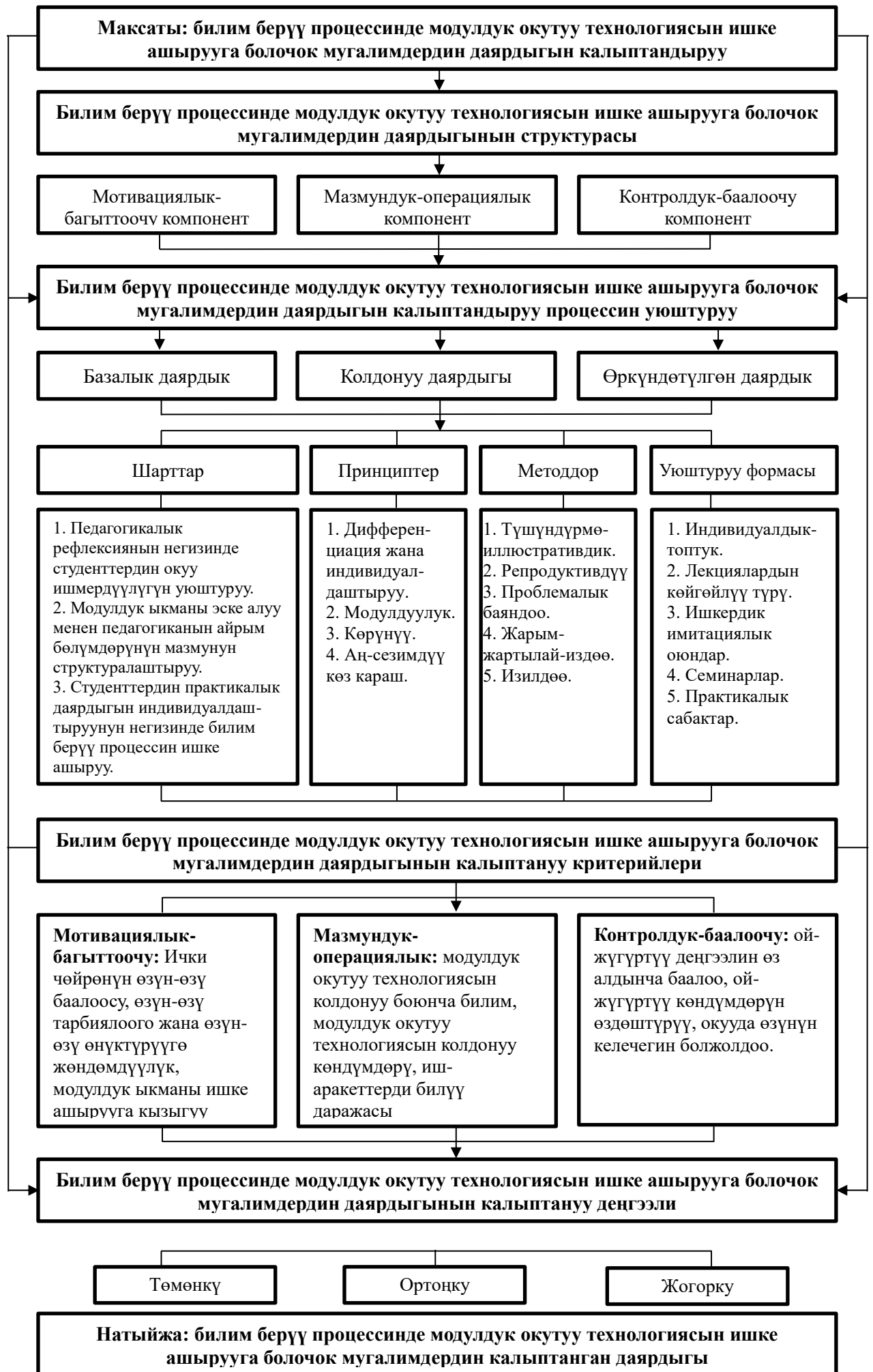
Изилдөөнүн алкагында болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруу темасы боюнча илимий изилдөөнүн төмөнкүдөй методдору колдонулду: илимий-теориялык материалдарды жана илимий булактарды, жогорку кесиптик-педагогикалык билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартын, психологиялык-педагогикалык циклдагы предметтердин окуу пландарын жана программаларын анализдөө; математикалык статистиканын методдору; анкета, интервью, сурамжылоо жана аңгемелешүү; педагогикалык эксперимент.

Биздин изилдөөнүн негизги маселеси болуп болочок мугалимдерди билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын камсыз кылган педагогикалык шарттарды аныктоо саналат. Бул технологияны колдонууга студенттердин даярдыгынын негизги педагогикалык шарттарын негиздөө үчүн биз кесиптик-педагогикалык ишмердүүлүктүн өзгөчөлүктөрүн карап чыктык, студенттердин кесиптик компетенттүүлүгүн жогорулатууга таасир этүүчү факторлорду бөлүп көрсөттүк, жогорку мектепте модулдук окутуу технологиясын колдонуу процессинин өзгөчөлүктөрүн жана студенттердин аны колдонууга даярдыгынын структурасын аныктадык.

Диссертациялык изилдөөдө биз болочок мугалимдерди билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгынын төмөнкүдөй педагогикалык шарттарын белгиледик:

– студенттердин окуу ишмердүүлүгүн уюштуруунун негизине инсандын кесиптик өзүн-өзү аныктоодогу негизги звено болгон





2.1-сүрөт. Билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгынын структуралык модели.

– педагогикалык рефлексия коюлган;  
– педагогиканын айрым бөлүмдөрүнүн мазмуну максаттуу багыттарды, окуу модулдарын жана аларга дидактикалык материалдарды долбоорлорун жетектөөчү принциптерин, контролдоо жана баалоо системаларын айкалыштырууну камтыган модулдук методду эске алуу менен түзүлөт;

– билим берүү процесси чакан топтордо өз ара аракеттенүүнү уюштуруу аркылуу студенттерди кесиптик-педагогикалык ишмердүүлүккө практикалык даярдоону индивидуалдаштыруунун негизинде ишке ашырылат.

Педагогикалык изилдөөдө модель чыныгы педагогикалык процесстин идеалдаштырылган көрүнүшү катары көрсөтүлөт. Биздин изилдөөбүздө бул – болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруу процесси. Болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун структуралык модели жогоруда келтирилген (2.1-сүрөт).

В. М. Кларин “модель” түшүнүгүн окуу процессинде педагогдун аракеттеринин схемасын, планын же алгоритмин көрсөтүүчү курал катары түшүндүрөт. Мындай моделдин негизин окуучулардын активдүү таанып-билүү ишмердүүлүгү түзөт, аны педагог уюштурат жана жетектейт [Кларин, М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках. – М.: Арена, 1994. – С. 87].

Моделди түзүү – бул атайын аналогдорду түзүү аркылуу чыныгы системага материалдык же ой жүгүртүү аркылуу окшоштурууну ишке ашыруу дегенди билдирет, анда анын уюштуруу жана иштөө принциптери кайра жаралат (В. П. Беспалько, 1995; Б. С. Гершунский, 1998 ж.б.).

Биз М. Е. Дурановдун көз карашын колдойбуз, анын негизинде педагогикалык изилдөөдө модель процесс элементтеринин системдик курамын, системанын кайталап түзүлүүчү элементтерин, системанын элементтеринин ортосундагы байланыштын мүнөзүн, элементтер жана модель жалпы аткаруучу функцияларды, ошондой эле педагогикалык системанын иштөө шарттарын чагылдырат [Дуранов, М. Е. Профессионально-педагогическая деятельность и исследовательский подход к ней: монография / М. Е. Дуранов. – Челябинск, 2002. – С. 71].

**“Билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын пайдаланууга болочок мугалимдердин даярдыгын калыптандыруу боюнча эксперименттик иш” деген үчүнчү бапта болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруу боюнча эксперименттик иштин программасы, ошондой эле тажрыйбалык-педагогикалык иштин аныктоочу жана калыптандыруучу эксперименттеринин натыйжалары баяндалган.**

Эксперименталдык иш Казак Улуттук аялдар педагогикалык университетинин жана Алматы гуманитардык-экономикалык

университетинин базасында жүргүзүлүп, төмөнкү этаптар менен мүнөздөлгөн:

*Биринчи этап – даярдоо этабы:* контролдук жана эксперименталдык топторду аныктоо, диагностикалык инструменттерди иштеп чыгуу, студенттердин билим деңгээлин, көндүмдөрүн жана мотивациясын изилдөө үчүн анкеталар; модулдук технологияны өздөштүрүү деңгээлин аныктоо үчүн тесттер; даярдыктын критерийлери жана көрсөткүчтөрү (теориялык; билим берүү процессине эксперименталдык педагогикалык билим, практикалык көндүмдөр, мотивация, рефлексивдүү жөндөмдөр). Иш-чаралардын планын, мөөнөттөрүн жана маалыматтарды чогултуу методикасын кошкондо, эксперименттин программасын түзүү. Констатациялык эксперимент жүргүзүү.

*Экинчи этап – калыптандыруучу этап:* студенттердин модулдук технологияны колдонууга даярдыгын калыптандырууга багытталган иштелип чыккан педагогикалык шарттарды жана методдорду ишке ашыруу методдорду киргизүү (эксперименталдык топто): модулдарды долбоорлоо боюнча практикалык сабактарды өткөрүү; модулдук технологиянын алкагында жекелештирүүнү жана дифференциациялоону окутуу; санариптик инструменттерди жана платформаларды колдонуу (Moodle, Google Classroom); дисциплиналар аралык модулдар боюнча ишти уюштуруу, педагогикалык практиканын жүрүшүндө окуу модулдарын иштеп чыгуу жана ишке ашыруу: окутуучулардын жетекчилиги астында студенттердин өз алдынча модулдарды иштеп чыгуусу; реалдуу билим берүү шарттарында модулдарды апробациялоо. Студенттердин кесиптик компетенттүүлүгүн жогорулатуу үчүн семинарларды, мастер-класстарды, тренингдерди өткөрүү. Окуу процессине байкоо жүргүзүү жана аралык маалыматтарды чогултуу (байкоо, анкета, аткарылган тапшырмаларды талдоо).

*Үчүнчү этап – жүргүзүлгөн эксперименттик иштин натыйжалуулугун баалоо.* Контролдук жана эксперименттик топтордун натыйжаларын салыштыруу анализи: теориялык билимдердин, практикалык көндүмдөрдүн, мотивациянын жана рефлексия деңгээлинин өзгөрүүлөрүн баалоо; маалыматтардын сандык жана сапаттык анализи. Эксперименттин жыйынтыктарын коюлган гипотезага ылайык интерпретациялоо.

Илимий адабияттарды талдоо жана башталгыч класстардын мугалимдеринин – жогорку окуу жайлардын болочок мугалимдердин окутуу жана таанып-билүү ишмердүүлүгүн изилдөө билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыктын деңгээлдерин аныктоого мүмкүндүк берди: төмөнкү, ортоңку жана жогорку.

*Төмөнкү деңгээл:* болочок мугалимдер модулдук окутуу жөнүндө фрагменттүү теориялык билимге ээ жана аны иш жүзүндө ишке ашырууда чектелген тажрыйбага ээ. Алар модулдарды окуучулардын өзгөчөлүктөрүнө ылайыкташтырууда кыйынчылыктарга туш болушат, санариптик

шаймандарды аз колдонушат жана рефлексивдүү көндүмдөргө ээ эмес. Өз жөндөмүнүн белгисиздиги жана насаатчыларга көз карандылык технологияны өз алдынча колдонууга тоскоол болууда.

*Ортоңку деңгээл:* болочок мугалимдер модулдук окутуу теориясын жакшы билишет жана негизги модулдарды иштеп чыгууда чебер, бирок дисциплиналар аралык модулдарды жана терең индивидуалдаштырууну камтыган татаал тапшырмалар менен күрөшүшөт. Алар билим берүү платформаларын колдонушат, бирок стандарттык өзгөчөлүктөр менен чектелишет жана алардын модулдардын жыйынтыгы боюнча ой жүгүртүүсү көбүнчө үстүртөн болот. Орточо өзүнө ишенүү жана чектелген практикалык тажрыйба оор кырдаалда насаатчылардын колдоосуна муктаж болот.

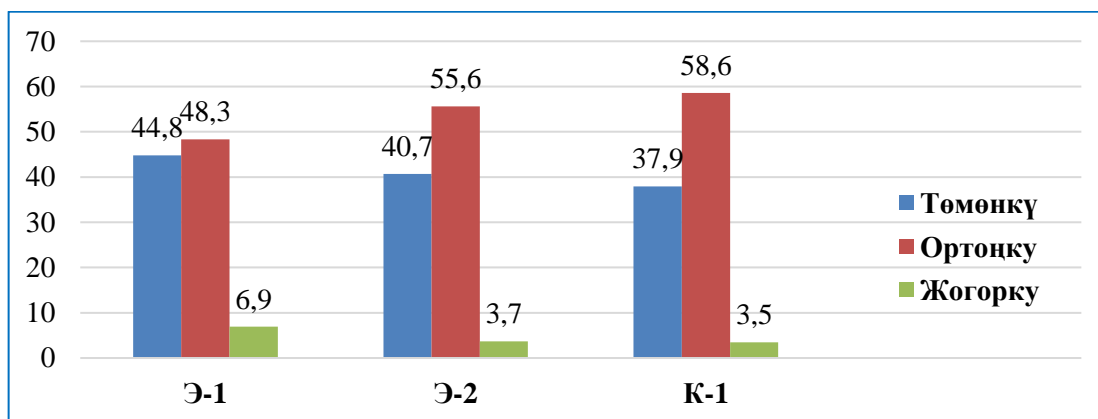
*Жогорку деңгээл:* болочок мугалимдер модулдук окутуу боюнча терең билимге ээ, дисциплиналар аралык мамилелерди жана окуучулардын жеке өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен татаал, адаптацияланган модулдарды иштеп чыгууну билишет. Алар санариптик технологияны натыйжалуу колдонуп, мультимедиялык жана интерактивдүү элементтерди түзүшөт, ошондой эле өз иш-аракеттерин талдоо жана ондоо аркылуу жогорку деңгээлдеги Педагогикалык ой жүгүртүүнү көрсөтүшөт. Өздөрүнүн жөндөмдөрүнө болгон ишеним жана стандарттуу эмес маселелерди чечүү жөндөмдүүлүгү аларга модулдук ыкманы практикада ийгиликтүү колдонууга жана аны кесиптик ишмердүүлүктө ишке ашырууга мүмкүндүк берет.

Андан ары педагогикалык шарттарды ишке ашыргандан кийин модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгынын калыптануу деңгээлинин натыйжаларын сунуштайбыз (3.1-таблица, 3.1-сүрөт).

**3.1-таблица – Эксперименттин аныктоочу жана калыптандыруучу этаптарында контролдук жана эксперименталдык топтордо модулдук окутуу технологиясын колдонууга жогорку окуу жайларынын болочок мугалимдеринин даярдыгынын калыптануу деңгээли**

<b>Модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыктын калыптануу деңгээли</b>						
<b>Топтор</b>	<b>Эксперименттин аныктоочу этабында</b>					
	<b>Төмөнкү</b>		<b>Ортоңку</b>		<b>Жогорку</b>	
	<b>Саны</b>	<b>%</b>	<b>Саны</b>	<b>%</b>	<b>Саны</b>	<b>%</b>
<b>Э-1</b>	13	44,8	14	48,3	2	6,9
<b>Э-2</b>	11	40,7	15	55,6	1	3,7
<b>К-1</b>	11	37,9	17	58,6	1	3,5
<b>Эксперименттин калыптандыруучу этабында</b>						
<b>Топтор</b>	<b>Төмөнкү</b>		<b>Ортоңку</b>		<b>Жогорку</b>	

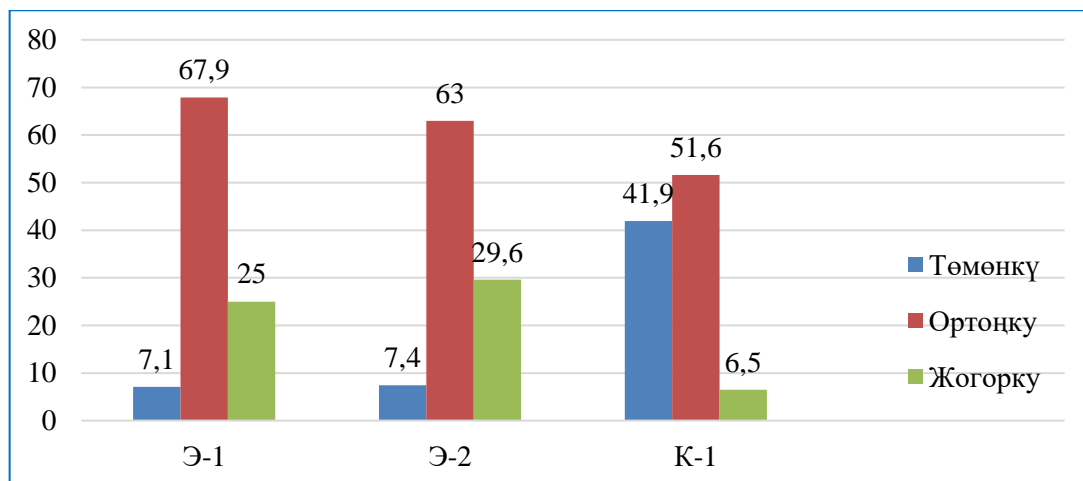
	Саны	%	Саны	Саны	%	Саны
Э-1	2	7,1	19	67,9	7	25,0
Э-2	2	7,4	17	63,0	8	29,6
К-1	13	41,9	16	51,6	2	6,5



**3.1-сүрөт. Эксперименттин аныктоочу этабында модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгынын калыптануу деңгээлинин диаграммасы.**

Аныктоочу эксперименттин жүрүшүндө керектүү натыйжаларды алгандан кийин, биз калыптандыруучу экспериментти баштадык. Эксперименталдык изилдөө педагогикалык шарттардын жыйындысы студенттердин модулдук билим берүү технологиялары менен иштөө көндүмдөрүн калыптандырууга тийгизген таасирин баалоого багытталган. Бул төмөнкүлөрдү камтыды: билим берүү чөйрөсүнүн модулдук методикаларды өздөштүрүүгө тийгизген таасирин талдоо; студенттердин модулдук окутууну натыйжалуу пайдаланууга даярдыгын баалоо; модулдук технологияларды киргизүүнүн натыйжасында студенттерди окутуунун ыкмаларындагы жана методдорундагы өзгөрүүлөрдү изилдөө.

Биз ар кандай диагностикалык ыкмаларды колдондук. А. Б. Ван-Ганди жана В. И. Андрееванын методикасы студенттердин ички мотивациясын жана өзүн-өзү өнүктүрүү жөндөмүн баалоого жардам берди. Анкеталар жана сурамжылоолор студенттерден түздөн-түз маалымат чогултууга мүмкүнчүлүк берди, Бул изилдөөгө сапаттык аспект кошот. Т.Е. Климованын методдору студенттердин окуу процессинде аткарган конкреттүү иш-аракеттерин жана операцияларын талдоого мүмкүндүк берди, Бул модулдук окутууну колдонууда алардын жөндөмдөрүн жана көндүмдөрүн түшүнүүгө өбөлгө түзөт. О. С. Анисимовдун адаптацияланган тесттери анкета менен айкалышып, модулдук окутууну өздөштүрүүнүн натыйжалуулугун жана сапатын баалоо үчүн маалыматтарды берди.



### **3.2-сүрөт. Эксперименттин калыптандыруучу этабында модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгынын калыптануу деңгээлинин диаграммасы.**

Алынган жыйынтыктар болочок мугалимдердин билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгынын педагогикалык шарттарын ишке ашыруу салыштырмалуу оң натыйжаларды берерин көрсөтүп турат. Бардык эксперименталдык топтор оң сапаттык өзгөрүүлөрдү белгилешет.

Ошентип, билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга жогорку окуу жайларынын болочок мугалимдеринин даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттарынын комплексин ишке ашыруу бизди педагогикалык даярдоо процессинде колдонуунун максатка ылайыктуулугу жөнүндө жыйынтыкка алып келди.

Калыптандыруучу эксперименттин натыйжалары (3.2-сүрөт) аныктоочу эксперименттин этабындагы маалыматтар менен салыштырганда (3.1-сүрөт) болочок мугалимдердин билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгынын калыптануу деңгээлинин оң динамикасын көрсөттү, бул биз иштеп чыккан педагогикалык шарттардын натыйжалуулугун күбөлөндүрөт.

## **КОРУТУНДУ**

1. Педагогикалык теорияны жана практиканы анализдөө мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгы маселеси актуалдуу жана активдүү изилденүүчү тема экендигин көрсөттү. Заманбап педагогикалык изилдөөлөрдө бул проблеманын ар кандай аспектилерин, анын ичинде методикалык ыкмалар, психологиялык даярдык жана модулдук окутууну натыйжалуу ишке ашыруунун уюштуруучулук жана технологиялык шарттары баса белгиленет (Кылышпай, 2024).

2. “Модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдык” түшүнүгүнүн маңызы болочок педагогдун мотивациялык, когнитивдик, иш-аракеттик жана рефлексивдик компоненттерди камтыган интегративдик

инсандык сапаты катары такталган. Бул даярдык модулдук окутууну колдонууга туруктуу мотивациянын, теориялык билимдердин жана анын колдонулушу боюнча практикалык көндүмдөрдүн болушу менен, ошондой эле кесиптик ишмердүүлүктө өзүн-өзү жөнгө салуу жана өзүн-өзү анализдөө жөндөмүнүн болушу менен мүнөздөлөт (Кылышпай, 2024).

Ошентип, болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгы көйгөйүнүн иштелип чыгуу даражасын изилдөө аны чечүүгө комплекстүү мамиле жасоонун зарылдыгын көрсөттү. Жогоруда көрсөтүлгөн бардык факторлорду эске алуу жана аларды педагогикалык кадрларды даярдоо программаларына интеграциялоо маанилүү, бул кесиптик компетенттүүлүгүнүн деңгээлин жогорулатууга жана алардын билим берүү практикасында модулдук окутууну натыйжалуу пайдаланууга даярдыгын камсыз кылууга мүмкүндүк берет (Кылышпай, 2024).

3.2. Жогорку окуу жайларынын студенттерин билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдоо процессинин структурасын жана мазмунун изилдөөнүн натыйжасында, ал педагогикалык жогорку окуу жайлардын билим берүү программаларына интеграцияланууга тийиш болгон бир нече негизги компоненттерди камтыганына ынандык (Кылышпай, 2024). Жогорку окуу жайларынын студенттерин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдоо процессинин мазмуну педагогикалык ишмердүүлүктүн бардык негизги аспектерин камтыган көп деңгээлдүү жана системалуу болушу керек. Даярдыктын структуралык компоненттерин чагылдырган белгиленген критерийлер төмөнкүлөрдү камтыйт: *мотивациялык-багыттоочу компонент* ички чөйрөнүн өзүн-өзү баалоосун, өз алдынча билим алууга жана өзүн-өзү өнүктүрүүгө жөндөмдүүлүктү, модулдук окутуу технологиясын ишке ашырууга кызыкдарлыкты камтыйт; *мазмундук-операциялык компонент* модулдук окутуу технологиясын колдонуу боюнча билимдердин калыптанышын, модулдук окутуу технологиясын колдонуу көндүмдөрүнүн калыптанышын; иш-аракеттердин аңдап билүү даражасын камтыйт (Кылышпай, 2024); *контролдук-баалоочу компонент* рефлексия деңгээлинин өзүн-өзү баалоосун, рефлексивдик анализди өздөштүрүүнү, окутууда өзүнүн келечегин болжолдоону камтыйт. Алардын тиешелүү төмөнкү, ортоңку жана жогорку деңгээлдери аныкталды.

4.3. Болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун аныкталган педагогикалык шарттары жана түзүлгөн модели педагогикалык кадрларды даярдоодо комплекстүү мамиленин натыйжалуулугун тастыктайт (Кылышпай, 2024). Педагогикалык жогорку окуу жайлардын билим берүү программаларында сунушталган шарттарды жана моделдерди ишке ашыруу болочок мугалимдердин кесиптик компетенттүүлүгүнүн деңгээлин олуттуу жогорулатууга жана алардын билим берүү процессине модулдук окутууну киргизүүгө даярдыгын камсыз кылууга мүмкүндүк берди.

Эксперимент жогорку окуу жайларынын болочок мугалимдеринин эксперименталдык топтордо модулдук окутуу технологиясын колдонууга

даярдыгынын калыптануу деңгээлинин оң динамикасын көрсөттү. Биздин изилдөөнүн негизги максаты болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдык деңгээли педагогикалык шарттарды колдонуу менен өсөт деген гипотезаны ырастоо болгон. Эксперименталдык иштин натыйжасында модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыктын калыптанышынын жогорку деңгээлине жеткен болочок мугалимдердин саны 18% га жана 20% га көбөйгөн.

### **ПРАКТИКАЛЫК СУНУШТАР:**

1. Жогорку окуу жайында модулдук окутууну колдонуудагы теориялык жана практикалык ыкмаларын анализдөө жана жалпылоо, модулдук окутуу процессинде болочок мугалимдердин кесиптик компетенттүүлүгүн жогорулатуу боюнча окутуучуларга методикалык сунуштарды берүү.

2. Болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдоо үчүн окуу материалдарын, практикалык тапшырмаларды жана модулдук программаларды өз алдынча иштеп чыгуу жана окуу процессин натыйжалуу уюштуруу көндүмдөрүн өнүктүрүүгө көмөк көрсөтүүчү рефлексия инструменттерин камтыган окуу-методикалык комплексти иштеп чыгуу жана ишке киргизүү.

3. Аныкталган педагогикалык шарттарды жана модулдук окутууга даярдыктын структуралык моделин колдонуу методикасын камтыган окутуучуларды жана болочок мугалимдерди даярдоо программасын иштеп чыгуу. Бул технология боюнча маалымдуулукту жана практикалык көндүмдөрдү жогорулатуу үчүн тренингдерди жана семинарларды өткөрүү, ошондой эле болочок мугалимдердин даярдыгын көзөмөлдөө каражаттарын киргизүү.

### **ДИССЕРТАЦИЯНЫН ТЕМАСЫ БОЮНЧА жарыяланган эмгектердин тизмеси:**

1. **Кылышпай, Б. С.** Тенденции развития модульной технологии обучения в мировой и отечественной науке [Текст] / Б. С. Кылышпай // Современное дошкольное образование: трансформация, векторы развития: материалы Международной научно-практической онлайн-конференции – Алматы: «Кыздар университети» баспасы, 2021. – 432-б. <https://drive.google.com/file/d/1C7GSgxcj-vV9t9-ubKK3cQQSStDfHok/view>

2. **Кылышпай, Б. С.** Структура и система модульного обучения в системе образования [Текст] / Б. С. Кылышпай, А. Т. Калдыбаева // «Актуальные научные исследования в современном мире». – 2021. – Вып. 11(79). – Ч. 6. – С. 207-211. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=47402576>

3. **Кылышпай Б. С.** The Effectiveness of the Modular Learning technology use in the Dual Learning System / Дуальное модели подготовки будущих педагогических кадров в международном образовательном пространстве: проблемы, решения и перспективы: материалы



Международной научной конференции в рамках ДААД. – Алматы, 2022.  
<https://www.kaznpu.kz/ru/24188/news/>

**4. Кылышпай Б. С.** Современные педагогические условия использования технологий модульного обучения в условиях дистанционной формы образования [Текст] / Б. С. Кылышпай, А. Т. Калдыбаева / Система внедрения дидактических инноваций в образовательный процесс ВСУЗов в контексте научной школы профессора Ш. Таубаевой в условиях нового Казахстана: материалы Международной научно-практич. конф. – Алматы, 2022. – С. 192-197 <https://cloud.mail.ru/public/QJkh/4zPvS8kJo>

**5. Кылышпай, Б. С.** Применение модульной технологии в условиях дистанционного образования. [Текст] / Б. С. Кылышпай // Вестник Кыргызстана. – 2022. – №2 (2). – С. 38-43.  
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=50397440>

**6. Кылышпай, Б. С.** Место модульных технологий в системе дистанционного образования [Текст] / Б. С. Кылышпай // Вестник Кыргызстана. – 2022. – №2 (2). – С. 43-48.  
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=50397441>

**7. Кылышпай, Б. С.** ЖООда оқытудың белсенді әдістері мен инновациялық технологияларды пайдаланудың тиімділігі мен маңызы. [Текст] / Б. С. Кылышпай, К. Т. Медеубаева, Л. Т. Сайдахметова // X Международный Симпозиум по изучению тюркского мира. (14-16 июня 2023 г.). – Алматы. – 2023. – С. 715-726. <https://drive.google.com/file/d/1CBP-ZtLrhVYhJBhYAzvzig5EH4-BtXTg/view>

**8. Кылышпай, Б. С.** Подготовка педагогических кадров в области практического использования технологий модульного обучения [Текст] / Б. С. Кылышпай / Тенденции устойчивого развития образования в условиях глобализации: материалы международной научно-практической конференции. КГУ им И. Арабаева и Новосибирский государственный педагогический университет. – Новосибирск. – 2023. – С. 40-47.  
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=58503881>

**9. Кылышпай, Б. С.** Результаты экспериментальной работы по формированию готовности будущих учителей высших учебных заведений к реализации технологии модульного обучения [Текст] / Б. С. Кылышпай // Вестник КГУ им. И. Арабаева. – 2024. – №2-2. – С. 130-137.  
[https://jarchy.arabaev.kg/admin-admin/fotogalere/1717139838\\_7a231839a9ab0b09b9f37f68cd0455d8.pdf](https://jarchy.arabaev.kg/admin-admin/fotogalere/1717139838_7a231839a9ab0b09b9f37f68cd0455d8.pdf)

**10. Кылышпай, Б. С.** Педагогические подходы к формированию готовности будущих учителей к применению модульного обучения [Текст] / Б. С. Кылышпай, А. Т. Калдыбаева // Эпоха науки. – 2024. – № 38. – С. 216-220. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=67350269>

**11. Кылышпай, Б. С.** Основные принципы модульного обучения и их роль в современной педагогической практике [Текст] / Б. С. Кылышпай // Эпоха науки. – 2024. – №38. – С. 221-226.  
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=67350270>

**Кылышпай Баян Сагындык кызынын “ЖОЖдо болочок мугалимдерди модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттары” аттуу темадагы 13. 00. 01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык изилдөөсүнүн РЕЗЮМЕСИ**

**Негизги сөздөр:** калыптандыруу, даярдык, педагогикалык шарттар, колдонуу, технология, модулдук окутуу, эксперимент, структура, билим берүү тутуму.

**Изилдөөнүн максаты:** жогорку окуу жайында болочок мугалимдердин модулдук окутуу технологиясын колдонууга даярдыгын калыптандыруунун илимий-педагогикалык негиздемеси, ушул процесстин натыйжалуулугун камсыз кылган педагогикалык шарттарды аныктоо жана иштеп чыгуу.

**Изилдөөнүн объекти:** педагогикалык окуу жайда мугалимдерин кесиптик-педагогикалык даярдыгы.

**Изилдөөнүн предмети:** билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгын калыптандыруу процесси.

**Изилдөөнүн методдору:** илимий-теориялык материалдарды жана илимий булактарды талдоо ыкмасы, жогорку кесиптик-педагогикалык билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты, психологиялык-педагогикалык цикл дисциплиналарынын окуу пландары жана программаларын талдоо, математикалык статистиканын методдору, анкета, интервью, сурамжылоо жана аңгемелешүү, педагогикалык эксперимент.

**Алынган натыйжалар жана алардын жаңылыгы:** болочок мугалимдердин мотивациялык-багыттоочу, мазмундук-операциялык жана контролдук-баалоочу компоненттерди камтыган билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын пайдаланууга даярдыгынын курамы жана түзүмү ачылды; көрсөтүлгөн даярдыктын калыптануу критерийлери белгиленди, аларга тиешелүү деңгээлдер аныкталды: өтө төмөн, төмөн, орто, жогорку; билим берүү процессинде модулдук окутуу технологиясын колдонууга болочок мугалимдердин даярдыгын калыптандыруунун педагогикалык шарттары теориялык жактан негизделген жана эксперименталдык түрдө текшерилген.

**Колдонуу боюнча сунуштар:** аныкталган педагогикалык шарттар, теориялык модель жогорку билим берүү системасында колдонулушу мүмкүн.

**Колдонуу чөйрөсү:** билим берүү ишмердүүлүгүн жүргүзгөн билим берүү уюмунун педагогдору жана жетекчилери үчүн.

## **РЕЗЮМЕ**

**диссертационного исследования Кылышпай Баян Сагындык кызы на тему: «Педагогические условия формирования готовности будущих учителей в вузе к использованию технологии модульного обучения» на**

**соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования**

**Ключевые слова:** формирование, готовность, педагогические условия, использование, технология, модульное обучение, эксперимент, структура, система образования.

**Цель исследования:** научно-педагогическое обоснование формирования готовности будущих учителей в вузе к использованию технологии модульного обучения, определение и разработка педагогических условий, обеспечивающих эффективность данного процесса.

**Объект исследования:** профессионально-педагогическая подготовка будущих учителей в вузе.

**Предмет исследования:** процесс формирования готовности будущих учителей педагогических специальностей к использованию технологии модульного обучения в образовательном процессе.

**Методы исследования:** метод анализа научно-теоретического материала и научных источников, государственного образовательного стандарта высшего профессионально-педагогического образования, учебных планов и программ дисциплин психолого-педагогического цикла, методы математической статистики, анкетирование, интервьюирование, опросы и беседы, педагогический эксперимент.

**Полученные результаты и их новизна:** раскрыты состав и структура готовности будущих учителей высших учебных заведений к использованию технологии модульного обучения в образовательном процессе, включающая в себя мотивационно-ориентационный, содержательно-операциональный и контрольно-оценочный компоненты; установлены критерии сформированности указанной готовности, определены соответствующие им уровни: низкий, средний, высокий; теоретически обоснованы и экспериментально проверены педагогические условия формирования готовности будущих учителей высших учебных заведений к использованию технологии модульного обучения в образовательном процессе.

**Рекомендации по применению:** выявленные педагогические условия, теоретическая модель могут быть использованы в системе высшего образования.

**Область применения:** для педагогов и руководителей организации образования, осуществляющих образовательную деятельность.

## **RESUME**

**dissertation research by Kylyshpai Bayan Sagyndyk kyzy on the topic: "Pedagogical Conditions for Forming the Readiness of Future Teachers in Higher Education Institutions to Use Modular Learning Technology" for the degree of candidate of pedagogical sciences in the specialty 13.00.01 – general pedagogy, history of pedagogy and education**

**Keywords:** formation, readiness, pedagogical conditions, use, technology, modular learning, experiment, structure, education system.

**The purpose of the study:** the scientific and pedagogical justification for forming the readiness of future teachers in higher education institutions to use modular learning technology, identifying and developing pedagogical conditions that ensure the effectiveness of this process.

**Object of the research:** professional-pedagogical training of future teachers in higher education institutions.

**Subject of the research:** the process of forming the readiness of future teachers of pedagogical specialties to use modular learning technology in the educational process.

**Research methods:** analysis of scientific-theoretical material and scientific sources, state educational standards for higher professional-pedagogical education, curricula and syllabi of the psychological-pedagogical cycle, methods of mathematical statistics, surveys, interviews, and pedagogical experiment.

**Results obtained and their novelty:** the composition and structure of the readiness of future teachers in higher education institutions to use modular learning technology in the educational process were revealed, including motivational-orientational, content-operational, and control-evaluative components. Criteria for the formation of this readiness were established, and corresponding levels were defined: low, medium, high. Pedagogical conditions for forming the readiness of future teachers in higher education institutions to use modular learning technology in the educational process were theoretically justified and experimentally tested.

**Recommendations for application:** the identified pedagogical conditions and theoretical model can be used in the higher education system.

**Scope of application:** for educators and educational institution administrators involved in educational activities.

